N. 278. 1831.

BREDASCHE Staat-, Letterkundig- Nieuws- COURANT. en Wetenschappelijk Blad.

Donderdag den 22 December.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 21sten December.

Z. M. heeft aan *J. Pardoe* en aan de wed. *Mook*, wier zoons, bij het roemrijk uiteinde van den onsterfelijken *van Speyk* mede zijn omgekomen, toegelegd gratificatien van acht-en-zeventig guldens jaarlijks, gedurende hun leven, waarvan de brieven aanhen, door burgemeester en wethouders van 's Gravenhage zijn uitgereikt.

— De *Staats-Courant* deelt heden in twee en een half vel bijvoegsel, de stukken mede, door Z. Exc. den minister van buitenlandsche zaken, in het comité-generaal der Tweede Kamer op maandag den 12den December jl. gedaan. Daar deze stukken te wijdloopig zijn, om door ons te worden medegedeeld, zoo moeten wij ons vergenoegen, het slot der rede van den minister, hetwelk als een summier dier stukken kan worden aangemerkt, den lezer mede te deelen. Het luidt als volgt:

» Deze stukken leveren een nieuw bewijs op, dat de Regering niets anders verlangt, dan eene scheiding van Holland en België, maar op billijke grondslagen. Ten einde zoodanige uitkomst voor Nederland te bespoedigen, zonder haar eenigermate vertraagd te zien door de regeling der Luxemburgsche aangelegenheden, heeft de Koning den wensch geuit, de zaak van het groot-hertogdom afzonderlijk te doen behandelen. Daar echter het lot van het groothertogdom mede een onderwerp uitmaakt der 24 artikelen, en er uit dien hoofde ook van heeft moeten gewaagd worden in het Nederlandsche antwoord; zoo vermeene ik, om U Edel Mogenden volledig bekend te maken met den geheelen loop der onderhandelingen, aan hen te moeten mededeelen de volgende voorschriften aan 's Konings gezant bij de Duitsche bondsvergadering gezonden, ten gevolge van drie protocollen derzelve, waarbij Zijne Majesteit werd uitgenoodigd, om Hoogstdeszelfs besluit kenbaar te maken, omtrent het gedeelte der 24 artikelen, tot het groot-hertogdom Luxemburg betrekkelijk.

» Edel Mogende Heeren! te midden der voorbeeldelooze verwikkeling, waarin Nederland, zoo geheel buiten deszelfs toedoen, is geplaatst geworden, dragen de heden aan de vertegenwoordigers des Nederlandschen volks gedane mededeelingen de kenmerken, dat deszelfs Regering, getrouw aan de verhevene voorbeelden der vaderen, bij voortduring zonder wankelen hare bestemming voor oogen heeft: de bevestiging der ware vrijheid van binnen, en de handhaving der nationale onafhankelijkheid naar buiten; en wij mogen met grond vertrouwen, dat Europa zal instemmen in onze pogingen, en met onze grondbeginselen, die slechts daartoe strekken, om den algemeenen vrede te handhaven, zonder eenige inbreuk te gedoogen op de regten van Nederland.

— Mr. WILLEM BILDERDIJK is, den 18den dezer, binnen Haarlem, overleden. Deze mare moet ieder treffen, die ware verdiensten vereert. Ons vaderland verliest in *Bilderdijk*, deszelfs grootsten dichter en een geleerde, wiens genie nagenoeg alle takken van menschelijke kennis omvatte, in wien onderscheidene begaafdheden, op eene hoogst zeldzame wijze, vereenigd waren. Reeds van zijne eerste verschijning op het gebied der wetenschappen en kunsten, dagteekent zijn roem, en gedurende meer dan een halve eeuw was hij het schoonste sieraad onzer taal- en letterkunde, welker berleefde bloei, na een min gunstig tijdvak, voornamelijk aan *Bilderdijk* te danken was.

Het leven dezes waarlijk grooten mans, levert mede het voorbeeld op, dat verdiensten, hoe voortreffelijk ook, geene waarborg opleveren voor hetgeen deze wereld geluk noemt. Menige bittere droppel vulde den beker zijns levens. Intusschen heeft hij toch aan het einde zijner dagen, het genoegen kunnen smaken, de aanvankelijke nederlaag van sommige staatkundige gevoelens te zien, welke hij gedurende zijn geheel leven bestreed; de herroeping van enkele dwalingen, tegen welke hij de waarheid (soms misschien wel eens met te veel bitterheid) verdedigde.

Wij hopen, dat het aandenken van BILDERDIJK, ook door andere gedenkteekenen dan zijne talrijke eigene werken, bij het nageslacht zal bewaard blijven. Gedenkteekenen, die bewijzen zullen, dat het vaderland, dankbaar, het bezit des uitmuntenden mans waardig was. Wij hopen tevens dat men, vooral wat de papieren gedenkteekenen betreft, van de waarheid doordrongen zijn zal, dat slechts *een weinigen* bevoegd zijn, zulk eene zuil voor *Bilderdijk* te stichten. Zonder dat, vreezen wij, een' stortvloed van voortbrengselen, die, minder de vereering des gestorvenen, dan wel de verheffing der levenden bedoelen.

— Gisteren had alhier eene plegtige, met alle krijgsmans eer, statige begrafenis plaats, van den, aan het vaderland te vroeg ontrukten *Gerardus Gorissen*, wachtmeester bij het regiment kurassiers no. 3, ridder der Militaire Willems-orde 4de klasse en van het Legioen van Eer, en bekroond met de medaille van 12 jaren getrouwe dienst.

Deze brave en wakkere krijgsman, om zijne deugden algemeen geacht, overleed alhier in de garnizoens ziekenzaal, na een kort doch smartvol lijden, in den ouderdom van ongeveer vijf en veertig jaren, diep betreurd door zijnen eenigen broeder den 1sten luitenant *P. Gorissen*, ridder van het legioen van eer, en van zijne veelvuldige vrienden.

— HH. KK. HH. de Prins en Prinses *Albert van Pruissen* zijn den 13den te Bisberich aangekomen, om aldaar een paar dagen bij den hertog van Nassau door te brengen.

— De heer *Mollerus*, die vroeger als buitengewoon gezant van den Koning der Nederlanden aan het Beijersche hof stond, is thans in gelijke hoedanigheid aan het keizerlijke Oostenrijksche hof geaccrediteerd.

— Het placaat of besluit van den prins *van Warschau*, wegens de afregging der Poolsche nationaal-teekens en de invoering der russische kokarde in het koningrijk Polen heeft aldaar veelopsiens verwekt, dewijl men in dat besluit geen voorteeken voor het behoud van het koningrijk Polen kan vinden. In eenige opzigten, hoofdzakelijk op den uitvoer van zijne producten, konde het voor Polen, onder de tegenwoordige betrekkingen, voordeelig zijn, wanneer het met Rusland geheel vereenigd ware; doch het komt hier minder op de belangen aan, dan wel op het behoud der poolsche nationaliteit.

— Uit Agram schrijft men van den 6 december, dat de opstand in Albanie tegen de Porte, geheel gedempt is, en men gelooft dat de Porte zal slagen om ook de rust in Bosnie weldra te herstellen.

— Volgens de *Algemeine Zeitung* zouden de Poolsche soldaten, die naar Oostenrijk geweken zijn, weinig lust toonen, om naar hun vaderland terug te keeren. Een russische officier, de kolonel *Kotzebue*, zoude zich naar de kantonnementen hebben begeven, welke de poolsche troepen in Gallicie bezetten, en aan de onderofficiers en soldaten voorgehouden hebben de voordeelen, welke de goedheid des Keizers hun verzekerde, zoo zij naar hun vaderland terug keerden, doch de Polen zouden als uit eenen mond verklaard hebben, dat zij verkozen het lot met hunne officieren te deelen, welke, gelijk men weet, van de amnestie zijn uitgesloten. Hij zoude daarop koeriers naar Weenen en naar Petersburg hebben gezonden, om dezen onwil der soldaten mede te deelen. Men berekent het getal poolsche soldaten in Gallicie op 20,000 man. Nadere berigten zullen doen zien, wat hiervan zij. Intusschen heeft men ook vernomen, dat de poolsche officieren, door tusschenkomst van het Oostenrijksche hof, zich aan keizer *Nicolaas* gewend hebben, met verzoek, om naar hun vaderland te mogen terug keeren. Het is te denken, dat de Keizer dit verzoek wel niet van de hand zal wijzen.

— De *Messager de Gand* behelst eenen brief van Parijs van den 16den dec. van den volgenden inhoud:

» Het sluiten van een handelsverdrag tusschen Frankrijk en België houdt onze diplomatie ten minsten even bezig, als het huwelijks-ontwerp van *Leopold* met eene der dochters van koning *Lodewijk Filips*; tusschen deze beide onderhandelingen is echter dat onderscheid, dat de laatste dan te spoediger geslooten zal worden, naarmate de betrekkingen van *Leopold* met Holland vreedzamer zullen worden, en dat de eerste des te minder hindernissen zal ondervinden, naarmate de tegenwoordige stant van zaken eene strekking zal nemen, om langduriger te worden. En inderdaad, wanneer men de zaak uit het oogpunt van den koophandel beschouwt, is de onvermijdelijkste bondgenoot voor België Holland. Bij gebreke van dien kan Frankrijk het zekerlijk een gedeelte der voorregten, die het van den anderen kant zou verliezen, vergoeden; maar juist, omdat Holland België zal ontvallen, zullen wij meer voordeel vinden, om onze handelsbelangen aan die van Frankrijk te verbinden. In tegendeel, om de hinderpalen tegen een sints lang ontworpen huwelijk vereffend te zien, moet de aan eene der princessen aangeboden toekomst door eenen algemeenen, maar vooral door Holland aangenomen vrede duurzaam gemaakt worden. Deze redenen nopen ons, te gelooven, dat de beide onderhavige onderhandelingen denzelfden tred niet zullen houden en dat vooral het sluiten van een handels-traktaat het onderwerp is, waarover, op dit oogenblik, zoo vele estafetten en post-chaisen elkander op den weg van Parijs naar Brussel ontmoeten en waarom de zeer onverwags te Parijs aangekomen hertog *van Arenberg* de helft van zijnen tijd met den heer *Lehon* doorbrengt en slag op slag den minister *Sebastiani* bezoekt.

BELGIE.

BRUSSEL den 20sten December.

De drukke courier-wissel tusschen het engelsche gezantschap te Brussel en het kabinet van 's Gravenhage wordt toegeschreven aan de speciale commissie, met welke sir *R. Adair* sedert eenigen tijd belast is. De conferentie, niet op eene betamelijke wijze op derzelver definitief traktaat kunnende terugkomen, zoekt van de zaken, welke, ten gevolge der weigering van Holland, nog niet afgehandeld zijn, eene kwestie tusschen België en Holland afzonderlijk te maken. Te dien einde wordt sir *Robert Adair* gemachtigd, voor rekening van België alleen te onderhandelen, terwijl hij echter zijne instructien van de conferentie bekomt.

— De heer *Wallez*, secretaris onzer legatie te Londen, is gisteren (19) des morgens ten half tien alhier alhier aangekomen. Ten tien ure had hij reeds audientie bij den koning. Ten elf ure was de raad van ministers vergaderd en is meer dan een uur lang ver-

De heer *Wullez* heeft ook eene lange conferentie met den minister van buitenlandsche zaken gehad. De heer bij dit ministerie zijn *de* [illegible] aanhoudenden arbeid gesteld; [illegible] bedienden van het ministerie van finantien zijn hun toegevoegd.

Een kabinets-courrier heeft last bekomen, zich gereed te houden, om, na eene laatste vergadering der ministers, welke ten 3 ure heeft plaats gehad, terstond te vertrekken; alle deze bewegingen kondigen gewigtige tijdingen aan.

De Koning had reeds eergisteren, twee zijner particuliere courriers een naar Parijs en een ander naar Londen afgezonden.

— Men verzekert, dat de heer *de Brouckere*, voor zijn vertrek naar Calais, den minister van finantien verzocht had, om nog eenigen tijd met het ten uitvoer leggen van de wet op den vrijen uitvoer van krijgs-wapenen te vertoeven.

— Het gouvernement heeft vernomen, dat, sedert eenigen tijd, vreemdelingen de burgerwachten slechte geweren aanboden, in ruiling der goede, welke het gouvernement hun heeft doen uitreiken en hun eenige francs op die ruiling toegaven; daar zijn maatregelen genomen, om een einde aan dezen handel te maken.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 18den December.

In de zittingen der beide kamers van gisteren zijn de door het gouvernement aangekondigde mededeelingen betrekkelijk de Lyonsche zaken gedaan. In de kamer der Pairs door den heer *d'Argout*, minister van koophandel, in die der afgevaardigden door den heer *Casimir Perier*. De minister begon, na de aanhaling der mededeelingen aan de kamer den 25sten November bij het uitbarsten der onlusten gedaan, zijne lange redevoering met het aanwijzen der oorzaken die het oproer hadden verwekt en waaronder voornamelijk moest geteld worden het aannemen van een nieuw tarief voor de werklieden buiten medewerking van het gouvernement. Vervolgens schetste hij de gebeurtenissen, voorgevallen sedert het vertrek van den hertog van *Orleans*, deszelfs handelingen benevens die van den minister van oorlog, van hunne vereeniging af met den generaal *Roguet* tot na de intrede binnen Lyon; de troepen, die daarbij tegenwoordig waren, werden door den minister op 26,000 man begroot. Daarop de genomen maatregelen des ministers van oorlog vermeldende zeide hij: de eerste zorg van den maarschalk was de mobiele nationale garden t'huiswaarts te zenden, een prefect *ad interim* te benoemen en de noodige maatregelen te nemen. Het getal der aan de overigheid terug gebragte geweren, overtrof het aantal dat uitgedeeld was; een deel der nationale garde van Lyon deed zijnen pligt, de overigen deden zichzelven en hun land te kort. De minister van oorlog heeft de tarieven afgeschaft, die slechts tusschen de fabrikanten en hunne werklieden behooren vastgesteld te worden. In het welbegrepen belang der fabriekanten, moest het gouvernement zich met de middelen bezig houden om groote ellende te voorkomen. In deze gesteldheid hebben de vorst en de minister van oorlog Lyon verlaten, onderworpen aan de wet en in de volmaakste rust. Het geregt doet onderzoek. Wij eerbiedigen zijne nasporingen, maar zouden onzen pligt te kort doen, openbaarden wij niet openlijk onze afkeuring over de onlusten van Lyon. De vrijheid is de volstrekte gehoorzaamheid aan de wetten; de dagen van Lyon zijn door den opstand geschandvlekt. — Geen der partijen, die uit de verwarring voordeelen zoeken te trekken, heeft zich te Lyon vertoond.

De minister vervolgens van de algemeene veroordeeling gewagende, poogt het verschil aan te toonen, dat tusschen de Julijdagen van Parijs en deze van Lyon bestaat; hij poogt verder den blaam weg te nemen, dat de algemeen heerschende ellende van de revolutie van Julij dagteekent, en zoekt die veeleer in de handel crisis, reeds verscheiden maanden lang heerschende, in verkeerde speculatien en ondernemingen en in de bovenmatige voortbrengst der fabrieken; daarbij kwam de ongerustheid in het verleden jaar omtrent den oorlog; en bij de staatkundige crisis de zedelijke, die door verderfelijke schriften gevoed, de industriele en handel-crisis nog deden toenemen; wel verre dan van de revolutie van Julij of het gouvernement de voorbijgaande armoede te laste te leggen, moest men in beide de grondslagen der verbetering vinden, die het land gered hadden van de misdadige aanslagen dergenen, die in de revolutie slechts het teeken tot den burger-oorlog zagen, of van die, welke het gouvernement de droevige noodzakelijkheid eens buitenlandschen oorlogs wilden opleggen.

Na in dier voege de monarchie en de instellingen te hebben verdedigd, ging de minister over tot de verdediging der openbare administratie en het gevolgd stelsel. Hij eindigde aldus: » wij hadden regt en het was onze pligt te bewijzen, dat de voorbijgaande armoede, die de lyonsche bevolking zoo wreed mishandeld had, noch het gouvernement, noch zijn stelsel, noch aan de administratieve akten te wijten is. Wat voor allen, na vijftien maanden onderzoek blijkbaar moet zijn, is, dat er geen redmiddel voor deze armoede bestaat, dan in de denkbeelden van orde en vrede, die de geheele staatkunde der tegenwoordige administratie uitmaken. — Dat alle goede burgers zich dan overtuigd houden, dat er niets voor de verbetering van het lot der nijvere volksklassen te wachten is, dan van den tijd, den vrede en de wetten, dat zij zich op Frankrijks welzijn verlaten, op de zorg van zijn gouvernement op uwe wijsheid, mijne heeren, want deze moeten hunne kracht uitmaken, gelijk zij onze steun zijn.

— Daar wordt veel gesproken van eene prorogatie der kamers voor [illegible] weken, van den 25sten december aanstaande tot den 10den februarij 1832.

— Gisteren is alhier een uit Spanje afgezonden courrier aangekomen, de tijding aanbrengende, dat onderscheiden spaansche regeringsgezinden [illegible] groendgebied gerukt waren.

— De *National* [illegible] volgende mede:

» Een courrier van het Russisch [illegible] eerste dagen van December verlaten heeft, [illegible] te [illegible] men. Deze courrier, over den Haag gekomen, heeft [illegible] sische ambassade-depêches voor London achtergelaten. Ten [illegible] der aankomst van dezen courrier te Parijs, heeft de russische [illegible] baasadeur, de graaf *Pozzo di Borgo*, eergisteren, eene audientie bij den koning gehad, en hebben zich geruchten verspreid, aangaande de moeijelijkheden door Rusland opgeworpen, omtrent de ratificatie van het Londensch traktaat.

» De conferentie is den 14den vergaderd geweest. De tegenwoordige gesteldheid der belgische kwestie, zal ontwijfelbaar het voorwerp van op handen zijnde verklaringen wezen."

— De *Indicateur de Bordeaux* behelst het volgend berigt, hetwelk dat dagblad zegt, over Lissabon ontvangen te hebben:

» Een van de Kaap-Verdische-Eilanden terug gekomen bombardeer-galjoot, welke eenige tot deportatie veroordeelden derwaarts had overgebragt, heeft de tijding van eenen opstand aangebragt welke in den Archipel ontstaan is en de benoeming van eenen door dom *Miguel* derwaarts gezonden gouverneur tot oorzaak heeft gehad. De ingezetenen dier eilanden, vereenigd met die van het Vasteland, welke steeds gereed zijn, om het juk af te werpen dat meer en meer hun lijden verzwaart, doordien het aantal der hun toegezonden slagtoffers steeds vermeerderd wordt, hebben de bezetting van San-Yago in hun belang gebragt, en, met hare hulp, den corregidor en den kommandant der stad afgezet en den gouverneur *Nikolaas de Abreu* tot hunnen vijand en van het kommando vervallen verklaard. Deze laatste heeft zich aan boord van een engelsch fregat gered. Men sprak te Lissabon van dadelijk eene expeditie af te zenden, ten einde de rebellen te onderwerpen; intusschen doet alles vermoeden dat zij hunne akte van onderwerping aan donha *Maria*, aan het gouvernement van Portugal hebben ingezonden."

— Men verwondert zich, dat de maarschalk *Soult* de teugels van het ministerie van oorlog nog niet weder heeft opgevat, hoezeer hij reeds sedert eene week alhier terug is. Deze omstandigheid zou de geruchten aangaande zijne demissie schijnen te bevestigen. De graaf *Sebastiani* teekent nog steeds *ad interim* en zal de portefeuille niet aan den maarschalk terug geven, voor dat men de uitwerking van het hiervoren staande rapport zal gezien hebben.

— Ter beurze van gisteren was het gerucht van het overlijden des konings van Spanje alog in omloop. De koerspijzen van dien dag (17) waren als volgt: de 5pCt. à kont. 97,55, op tijd 97,70; de 5 pCt. kont. 69,50, op tijd 69,60; de Napelsche renten kontant 79,00, op tijd 79,70.

DUITSCHLAND.

KASSEL, den 14 december.

De rust en orde worden alhier gehandhaafd, doch onder vele inwoners heerscht onvergenoegdheid en vele klagten zijn aan het bestuur ingediend.

De raad der stad heeft de volgende bekendmaking doen afkondigen:

» Wij berigten bij deze aan onze medeburgers, dat alle klagten en verklaringen, die tot heden bij ons zijn ontvangen, naar het ministerie van justitie zijn gezonden, waarbij wij ons dringend verzoek hebben gevoegd, dat er ten spoedigste een gestreng onderzoek zal gedaan worden, nopens de bedreevende gebeurtenis van den 7 december, op dat den schuldigen de straf te beurt valle, die zij verdiend hebben, en dat de gewonden volkomene en geheele genoegdoening bekomen. De vervulling van een zoo billijk verzoek wordt ons gewaarborgd door de grondstellingen van het ministerie, door de onpartijdigheid van onze regtbanken en door de heiligheid der constitutie. Wij gelooven dus te mogen rekenen op de kalmte en het vertrouwen, waarmede onze waarde medeburgers den uitslag der instructie zullen afwachten.

Kassel den 13 dec. 1831. De raad der stad."

BRIEFWISSELING.

In een antwoord op eenen, onder het postmerk *Utrecht*, toegezonden brief, dient, dat wij ten aanzien der tafelgelden der HH. Generaals enz. de verlangde inlichtingen niet geven kunnen. De Briefschrijver kan over dat onderwerp eenige beschouwingen lezen, o. a. in onze Courant van den 9 September n°. 183. Meer dan daar deswege gezegd is, kunnen wij er thans niet bijvoegen. Wij erkennen echter, dat dit onderwerp eene ernstige beschouwing [illegible] *dan dat* overwaardig is.

Een andere naamlooze brief, aan *Leiden* en *Gouda* gezigt, is beter gemeend dan gesteld. De schrijver had zijne taal in bekwamere handen kunnen geven, waardoor de door hem verdedigde zaak onbetwistbaar gewonnen zoude hebben. Daar wij tot nu toe, in deze, noch van geene *beschuldiging* gehoord hebben, achten wij het, zelfs in het belang dierzelfde zaak, niet [illegible] eene *verdediging* te plaatsen.

†† De ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat hij op † verzoek van eenige ingezetenen dezer stad, voornemens is, ONDERWIJS te geven in de BEGINSELEN DER WISKUNST, waartoe hij zich in de gunst van Ouders en Voogden aanbeveelt; hebbende hij hiermede met eenige jonge lieden bereids eenen aanvang gemaakt.

Breda, den 22 December 1831.

B. P. BOGAERTS.

SCHOUWBURG TE BREDA.

Op Donderdag den 22 December 1831. *Eene extra representatie* bestaande in JULIUS VAN SASSEN, groot en zeer vermaard Tooneelspel in *vijf* bedrijven. Gevolgd van MIJN HEER BEAUFILS of *De verkeering te Parijs*. Blijspel in *één* bedrijf.

Te Breda, bij BROESE & Comp. Boekdrukkers en Boekverkoopers.